

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kaheksas koda)

12. november 2015*

Riigiabi — Pangandussektor — HSH Nordbanki ümberkorraldamine — Otsus, millega tunnistatakse abi teatud tingimustel siseturuga kokkusobivaks — Tühistamishagi — Isikliku puutumuse puudumine — Abi saava ettevõtja vähemusaksionär — Eraldiseisva huvi mõiste — Osaline vastuvõetamatus — Kapitaliosaluse vähenemine

Kohtuasjas T-499/12,

HSH Investment Holdings Coinvest-C Sàrl, asukoht Luxembourg (Luksemburg),

HSH Investment Holdings FSO Sàrl, asukoht Luxembourg,

esindajad: advokaadid H.-J. Niemeyer, H. Ehlers ja C. Kovács,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: L. Flynn, T. Maxian Rusche ja R. Sauer,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjon 20. septembri 2011. aasta otsus 2012/477/EL riigiabi SA.29338 (C 29/09 (ex N 264/09)) kohta, mida Saksamaa Liitvabariik andis ettevõtjale HSH Nordbank AG (ELT 2012, L 225, lk 1),

ÜLDKOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja esimees D. Gratsias, kohtunikud M. Kancheva ja C. Wetter (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik K. Andová,

arvestades kirjalikus menetluses ja 22. aprilli 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

Vaidluse taust

- 1 HSH Nordbank AG moodustati 2. juunil 2003 Hamburgische Landesbanki ja Landesbank Schleswig-Holsteini ühinemise tulemusel. Koos oma tütarettevõtjatega (edaspidi „HSH kontsern”) on see Saksamaa suuruselt viies liidumaa pank.
- 2 HSH Nordbank ja HSH kontsern olid sarnaselt paljudele teistele finantsasutustele mõjutatud 2007. aastal alguse saanud finantskriisist (nn *subprimes* (kõrge riskiastmega võlakirjad) kriis), mis muutus eriti teravaks 2008. aasta septembris pärast panga Lehman Brothers pankrotistumist, mistõttu taotles HSH Nordbank fondilt Sonderfonds Finanzmarktstabilisierung (Saksamaa spetsiaalne finantsturgude stabiliseerimisfond, edaspidi „erifond”) 30 miljardi euro ulatuses likviidsusgarantiisid.
- 3 Pärast seda kui Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (Saksamaa finantsjärelevalveamet) andis arvamuse, et HSH-l on tema olukorra tõttu raske täita seaduses sätestatud kapitalinõudeid, teavitas Saksamaa Liitvabariik 30. aprillil 2009 Euroopa Ühenduste Komisjoni kahe toetusmeetme võtmisest, milleks oli esiteks 3 miljardi euro suurune rekapiitalseerimine (edaspidi „rekapiitalseerimine”), mis seisneb HSH aktsiate väljalaskmises ja kõikide nende aktsiate märkimises avalik-õigusliku asutuse HSH Finanzfonds AöR poolt, mille asutasid ja mida kontrollivad Hamburgi ja Schleswig-Holsteini liidumaad ning mis on võrdsetes osades nimetatud liidumaade omanduses, ja teiseks 10 miljardi euro suurune teise järjekoha kahju garantii (edaspidi „riskikaitse”), mille eesmärk on kaitsta HSH Nordbanki kahjude eest, mis võivad mõjutada langenud väärtusega varade portfelli, ja tugevdada seeläbi panga omavahendite määrasid. „Esimese järjekoha kahju” jäi kanda HSH Nordbankil endal.
- 4 Komisjon teatas 29. mai 2009. aasta otsusega riigiabi juhtumi N 264/09 kohta (ELT C 179, lk 1), et rekapiitalseerimine ja riskikaitse on HSH kontsernile päästmisabi andmise meetmetena EÜ artikli 87 lõike 3 punkti b alusel siseturuga kokkusobivad ja lubas neid rakendada kuue kuu jooksul, nõudes samas Saksamaa Liitvabariigilt, et viimane esitaks ümberkorralduskava kolme kuu jooksul.
- 5 Mõlemad eelmainitud liidumaad andsid HSH Nordbankile kõnealuseid toetusmeetmeid 2009. aasta mais ja juunis. Tänu rekapiitalseerimisele andis erifond HSH Nordbankile ühe osa taotletavatest likviidsusgarantiidest summas 17 miljardit eurot (edaspidi „likviidsusgarantii”).
- 6 Saksamaa Liitvabariik esitas 1. septembril 2009 komisjonile HSH kontserni ümberkorralduskava.
- 7 Komisjon algatas 22. oktoobril 2009 riskikaitse ja rekapiitalseerimise suhtes EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse. Huvitatud isikuid kutsuti üles esitama oma märkused 15 päeva jooksul alates komisjoni otsuse avaldamisest Euroopa Liidu Teatajas 21. novembril 2009 (ELT C 281, lk 42). Selle raames esitasid investorid, keda nõustas Ameerika äriühing JC Flowers & Co. LLC ja kelle hulgas olid ka hagejad HSH Investment Holdings Coinvest-C Sàrl ja HSH Investment Holdings FSO Sàrl, 3. detsembril 2009 märkuste esitamise tähtaja pikendamiseks taotluse, mille komisjon rahuldas. Komisjon sai märkused 17. detsembril 2009, pärast 2. detsembril 2009 koos kõikide huvitatud isikutega, sh JC Flowers, kes on muu hulgas hagejate esindaja, toimunud koosolekut.
- 8 Investoritele, keda nõustas JC Flowers & Co. ja kellele kuulus enne HSH Nordbanki rekapiitalseerimist kokku 25,67% osalus, jäi pärast seda vaid 9,19% osalus, kuna nad ei osalenud rekapiitalseerimises vabatahtlikult.
- 9 Selleks, et esialgses ümberkorralduskavas ette nähtud ümberkorralduste kohta oleks arvesse võetud ka lisateavet, mis esitati ajavahemikul 2009. aasta oktoobrist kuni 2011. aasta juunini, esitas Saksamaa Liitvabariik 11. juulil 2011 muudetud ümberkorralduskava.

- 10 Komisjon leidis 20. septembri 2011. aasta otsuses 2012/477/EL riigiabi SA.29338 (C 29/09 (ex N 264/09)) kohta, mida Saksamaa Liitvabariik andis ettevõtjale HSH Nordbank (ELT 2012, L 225, lk 1), et rekapitalizeerimine, riskikaitse ja likviidsusgarantii kujutavad endast riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 mõttes, kuid see on siseturuga kokkusobiv, kui Saksamaa Liitvabariik peab kinni vaidlustatud otsuse I ja III lisas loetletud kohustustest ja komisjoni esitatud tingimustest, mis on loetletud nimetatud otsuse II lisas.
- 11 Vaidlustatud otsuse II lisa punkti 1.11 „Ühekordne makse ja kapitali suurendamine” kohaselt on HSH Finanzfonds ja HSH Nordbank kohustatud muutma või lisadokumentidega täiendama 2. juunil 2009 sõlmitud garantiilepingut nii, et „selles oleks sätestatud HSH Finanzfonds[i] [...] õigus nõuda HSH [Nordbankilt] ühekordset makset nimiväärtusega 500 miljonit eurot” (edaspidi „ühekordne makse”). Ühekordne makse seisneb HSH Nordbanki poolt 500 miljoni euro kandmises HSH Finanzfondsi, mis – nagu nähtub vaidlustatud otsuse II lisa punkti 1.11 sõnastusest – tuleb seejärel kanda „mitterahaliste sissemaksetena” HSH Nordbanki. II lisa punkt 1.13 täpsustab, et HSH Finanzfondsi kapitali suurendamine eespool nimetatud summas tuleb läbi viia „välistades vähemusaktsionäride aktsiate märkimisõigus”, või kui see tuleb läbi viia mitterahaliste ja rahaliste sissemaksetega, mille puhul on kõigil aktsionäridel märkimisõigus, siis vaid tingimusel, et HSH Finanzfonds rahalisele sissemaksele vastavas aktsiate märkimisõiguses ei osale.
- 12 Selle lisa punktis 3 „Dividendide maksmise keeld” on sätestatud, et „HSH [Nordbank] ei maksa kuni 201[2]. majandusaasta lõpuni (kaasa arvatud majandusaastal, mis lõpeb 31. detsembril 2014) dividende”.
- 13 Lisaks on nimetatud lisa punktis 4 „Reservide kaitse” sätestatud, et „[a]javahemikul 1. jaanuarist 2015 kuni 31. detsembrini 2016 tohib dividende maksta üksnes 50% ulatuses eelmise majandusaasta kasumist” ja „vaid siis, kui see ei ohusta keskpikas plaanis Basel III kohaste, krediitiasutuste omakapitaliga varustatuse nõuete järgimist”.

Menetlus ja poolte nõuded

- 14 Hagejad esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 13. novembril 2012.
- 15 Komisjon esitas 1. veebruaril 2013 kostja vastuse.
- 16 Hagejad esitasid repliigi Üldkohtu kantseleisse 15. aprillil 2013. Vasturepliik saabus Üldkohtu kantseleisse 11. juunil 2013.
- 17 Üldkohtu liikmete osalise asendamise tõttu määrati ettekandja-kohtunik kaheksanda koja koosseisu, kellele käesolev kohtuasi seega määrati.
- 18 Hagejad paluvad Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsus;
  - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 19 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;
  - teise võimalusena jätta hagiavalduse B.I teise osa viies väide ja B.II teise osa väited vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

- kolmanda võimalusena jätta hagi põhjendamatusesse tõttu rahuldamata;
- mõista kohtukulud välja hagejatel.

20 Komisjon võttis tagasi kaks ülejäänud nõuet, mille ta esitas neljanda võimalusena; see kanti 22. aprillil 2015 toimunud kohtuistungis protokollis.

Õiguslik käsitlus

Vastuvõetavus

- 21 Hagejad väidavad, et neil on õigus käesolev hagi esitada, kuna vaidlustatud otsus puudutab neid kui HSH Nordbanki aktsionäre otseselt ja isiklikult ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes. Nende väited tunnustab kohtupraktika aktsionäride, olenemata sellest, kas tegemist on ainuaktsionäri või mitte, õigust esitada Euroopa Liidu Kohtule hagi. Nad lisavad, et on aktiivselt osalenud haldusmenetluses, mille tulemusel võeti vastu vaidlustatud otsus.
- 22 Komisjon vaidleb hagejate argumentidele vastu ja leiab eelkõige, et hagi on vastuvõetamatu, kuid ei esita ametlikult vastuvõetamatuse kohta vastuväidet Üldkohtu kodukorra artikli 130 lõike 1 tähenduses.
- 23 Kõigepealt tasub meenutada kohtupraktikat, millest tuleneb, et kui hagejal puudub menetluses põhjendatud huvi, siis ei ole vaja analüüsida, kas ta on otseselt ja isiklikult puudutatud ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes (kohtuotsus, 18.12.2003, *Olivieri vs. komisjon* ja *EMEA, T-326/99, EKL, EU:T:2003:351*, punkt 66, ja kohtumäärus, 15.5.2013, *Post Invest Europe vs. komisjon, T-413/12, EU:T:2013:246*, punkt 17).
- 24 Põhjendatud huvi on iga kohtule esitatud hagi peamine ja esmane tingimus. Seetõttu on füüsilise või juriidilise isiku poolt esitatud tühistamishagi vastuvõetav üksnes siis, kui hagejal on huvi vaidlustatud akti tühistamise suhtes. Hageja põhjendatud huvi eeldab, et vaidlustatud akti tühistamisel endal võib olla õiguslikke tagajärgi, et hagi võib niisiis oma tagajärjena tuua kasu selle esitanud poolele, ning et seda õigustab tekkinud ja tegelik huvi nimetatud akti tühistamise vastu (vt kohtuotsus, 19.6.2009, *Socratec vs. komisjon, T-269/03, EU:T:2009:211*, punkt 36, ja eespool punktis 23 viidatud kohtumäärus *Post Invest Europe vs. komisjon, EU:T:2013:246*, punkt 22).
- 25 Kohtupraktika kohaselt on hageja see, kellele tuleb tõendada, et tal on põhjendatud huvi (kohtumäärus, 31.7.1989, *S. vs. komisjon, C-206/89 R, EKL, EU:C:1989:333*, punkt 8, ja kohtuotsus, 14.4.2005, *Sniace vs. komisjon, T-141/03, EKL, EU:T:2005:129*, punkt 31). Eelkõige peab hageja tõendama, et tal on isiklik huvi vaidlustatud akti tühistamise vastu. See huvi peab olema tekkinud ja tegelik ning selle esinemist hinnatakse hagi esitamise päeva seisuga (eespool viidatud kohtuotsused *Sniace vs. komisjon, EU:T:2005:129*, punkt 25, ja 20.9.2007, *Salvat père & fils jt vs. komisjon, T-136/05, EKL, EU:T:2007:295*, punkt 34).
- 26 Kui aga hageja, kellele ei ole sellist eristaatust, esitab tühistamishagi akti peale, mille adressaat ta ei ole, kattub nõue, mille kohaselt peavad vaidlustatud meetme siduvad õiguslikud tagajärjed puudutama hageja huve, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis, tingimustega, mis on ette nähtud ELTL artikli 263 neljandas lõigus (kohtuotsused, 13.10.2011, *Deutsche Post ja Saksamaa vs. komisjon, C-463/10 P ja C-475/10 P, EKL, EU:C:2011:656*, punkt 38, ja 16.10.2014, *Alro vs. komisjon, T-517/12, EKL, EU:T:2014:890*, punkt 25).

- 27 Selleks, et hinnata, kas vaidlustatud otsuse peale saab hagi esitada, tuleb kontrollida, kas see otsus kujutab endast akti, mille eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi (vt selle kohta eespool punktis 26 viidatud kohtuotsused *Deutsche Post ja Saksamaa vs. komisjon*, EU:C:2011:656, punkt 40, ja *Alro vs. komisjon*, EU:T:2014:890, punkt 26).
- 28 Seejärel tuleb rõhutada, et riigiabi kontrollimise menetluse puhul on selle üldist ülesehitust arvestades tegemist menetlusega, mis on algatatud liikmesriigi vastu, kes abi andmise eest vastutab (kohtuotsus, 24.3.2011, *Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt vs. komisjon*, T-443/08 ja T-455/08, EKL, EU:T:2011:117, punkt 50, ja kohtumäärus, 19.2.2013, *Provincie Groningen jt vs. komisjon*, T-15/12 ja T-16/12, EU:T:2013:74, punkt 41).
- 29 Järelikult, kui tühistamishagi sellise otsuse peale, milles tuvastatakse riigiabi olemasolu, soovib esitada mitte asjaomane liikmesriik, vaid füüsiline või juriidiline isik, on selline hagi individuaalse abi ja mitte abikavaga seoses vastuvõetav vaid osas, milles vaidlustatud akt puudutab teda isiklikult ja otseselt ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes.
- 30 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale saavad teised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, väita, et otsus puudutab neid isiklikult, ainult siis, kui see mõjutab neid mingi neile omase tunnuse või neid iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis neid kõigest teistest isikutest eristab ning seega individualiseerib neid sarnaselt otsuse adressaadiga (kohtuotsused, 15.7.1963, *Plaumann vs. komisjon*, 25/62, EKL, EU:C:1963:17, punkt 197, ja 17.7.2014, *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, T-457/09, EKL, EU:T:2014:683, punkt 80).
- 31 Lõpuks tasub meenutada, et eraõiguslik isik ei saa – välja arvatud juhul, kui ta saab tugineda sellise liidu aktist puudutatud ettevõtja põhjendatud huvist eraldiseisvale põhjendatud huvile, kelle kapitalis tal on osalus – kaitsta oma õigusi seoses selle aktiga muul moel, kui teostades enda kui hagi esitamise õigust omava ettevõtja osaniku õigusi (kohtuotsus, 20.6.2000, *Euromin vs. nõukogu*, T-597/97, EKL, EU:T:2000:157, punkt 50; kohtumäärus, 27.3.2012, *European Goldfields vs. komisjon*, T-261/11, EU:T:2012:157, punkt 21; kohtumäärus *Post Invest Europe vs. komisjon*, punkt 23 eespool, EU:T:2013:246, punkt 24, ja kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 112).
- 32 Siinkohal tasub meenutada, et ainuüksi asjaolu, et komisjon tunnistab oma otsuses abi ühisturuga kokkusobivaks ja otsus ei ole seega põhimõtteliselt abisaaja huve kahjustav (vt selle kohta kohtuotsus *Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt vs. komisjon*, punkt 28 eespool, EU:T:2011:117, punkt 52), ei vabasta liidu kohut kohustusest uurida, kas komisjoni hinnang toob kaasa selliseid siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis võivad abisaaja huve kahjustada (vt selle kohta kohtuotsus 30.1.2002, *Nuove Industrie Molisane vs. komisjon*, T-212/00, EKL, EU:T:2002:21, punkt 38; kohtuotsus *Salvat père & fils jt vs. komisjon*, punkt 25 eespool, EU:T:2007:295, punkt 36, ja kohtumäärus *Provincie Groningen jt vs. komisjon*, punkt 28 eespool, EU:T:2013:74, punkt 32).
- 33 Lisaks, kohtupraktika kohaselt võib selline hageja olla isiklikult puudutatud seetõttu, et ta osales aktiivselt vaidlustatud akti vastuvõtmiseni viinud menetluses, vaid juhul, kui tegu eriliste olukordadega, milles hagejal oli selgelt piiritletud läbirääkija roll, mis oli tihedalt seotud asjassepuutuva otsuse esemega, mistõttu hageja olukord eristub kõikide teiste isikute omast (vt selle kohta kohtumäärus, 9.9.2013, *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria vs. komisjon*, T-429/11, EU:T:2013:488, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Nendest põhimõtetest lähtudes tuleb kindlaks määrata, kas ja millises ulatuses on hagiavaldis vastuvõetav, täpsustades ühtlasi, et kahtlemata puudutab vaidlustatud otsus hagejaid otseselt, millega on nõus kõik pooled.

- 35 Antud juhul tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse artikli 1 lõikes 1 peab komisjon rekapiitalseerimist, riskikaitset ja likviidsusgarantiid riigiabiks ja lõikes 2 hindab need kolm abi liiki siseturuga kokkusobivaks. Nimetatud otsuse lõige 2 sätestab, et 1. septembril 2009 esitatud esialgne ümberkorralduskava, mida viimati muudeti vastavalt Saksamaa Liitvabariigi 11. juuli 2011. aasta teatisele, sealhulgas otsuse II lisas esitatud tingimused, rakendab liikmesriik kooskõlas eelnevalt määratletud ajakavaga. Selles lisas, nagu on märgitud eespool punktides 11–13, on toodud kõnealuse abi siseturuga kokkusobivaks tunnistamise tingimustena esiteks ühekordne makse ja teiseks dividendide maksmise keeld ning hiljem dividendide maksmise piiramine.
- 36 Hagejad esitavad nõuded, mis koosnevad kahest osast. Hagiavalduse teises osas paluvad nad vaidlustatud otsuse tühistada tervikuna ja esitavad nõude põhjendamiseks viis väidet. Hagiavalduse esimeses osas paluvad nad tühistada vaidlustatud otsuse selles osas, milles komisjon nägi neile kui vähemusaktsionäridele ette kohustused. Selle nõude põhjendamiseks esitasid nad kaheksa väidet.
- 37 Hagi vastuvõetavust tuleks analüüsida nõuete osas, mis käsitlevad vaidlustatud otsus tühistamist tervikuna.
- 38 Esiteks tuleb märkida, et hagi algataja ei olnud mitte abisaaja, vaid kaks selle vähemusaktsionäri. Teiseks, komisjon leiab vaidlustatud otsuses, et need meetmed on siseturuga kokkusobivad, kui on täidetud teatavad tingimused, nagu ühekordse makse tegemine ja dividendide maksmise keeld ning hiljem dividendide maksmise piiramine. Kolmandaks, nendest tingimustest tulenevad kohustused lasuvad, lähtudes vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja II lisa sõnastusest, Saksamaa Liitvabariigil kui otsuse adressaadil ning HSH Nordbankil ja HSH Finanzfondsil kui juriidilistel isikutel, kelle jaoks on need tingimused kehtestatud.
- 39 Kõigepealt tuleb kontrollida, kas vastavalt eespool punktis 31 viidatud kohtupraktikale võivad hagejad vähemusaktsionäridena väita, arvestades vaidlustatud otsuse sisu, et neil on HSH Nordbankist endast eraldiseisev põhjendatud huvi.
- 40 Tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse artikli 1 puhul, milles komisjon käsitas kõnealust meetet siseturuga kokkusobivana, kattub hagejate huvi HSH Nordbanki omaga.
- 41 Tasub meenutada, et ilma päästmismeetmeteta nagu rekapiitalseerimine, riskikaitse ja likviidsusgarantii oleks HSH Nordbank tõenäoliselt läinud pankrotti ning tema vähemusaktsionärid, kes oleks likvideerimismenetluse käigus sunnitud oma osaluse võõrandama poolmuidu või pea tasuta, oleksid kaotanud oma investeeringu HSH Nordbankis. Selle väite põhjendamiseks piisab, kui viidata vaidlustatud otsuse tabelis 1 esitatud raamatupidamisandmetele, millest nähtub, et HSH Nordbanki kahjum oli 2008. aastal 3 miljardit 195 miljonit eurot (omakapital oli sama aasta tegevusaruande kohaselt veidi rohkem kui 2 miljardit eurot) ja 2009. aastal 838 miljonit eurot. HSH Nordbanki akumulereunud puudujääk oli 31. detsembril 2009 kokku 1 miljard 851 miljonit eurot.
- 42 Seejärel, kuna hagejad rekapiitalseerimises ei osalenud, olgugi et seaduse kohaselt nad oleksid võinud seda teha (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 255 ja 256), laienes kõnealune päästmisabi ka neile, ilma et see oleks toonud nende jaoks kaasa muid tagajärgi, kui rekapiitalseerimist arvestades nende osaluse vähenemine. Seega kattus nende huvi antud juhul selgelt äriühingu huviga, milleks oli saada kõnealust riigiabi, et jätkata viimase tegevust.
- 43 Lõpuks, kui kõnealuseid abimeetmeid oleks käsitatud siseturuga kokkusobimatutena, oleks Saksamaa Liitvabariik olnud kohustatud need tagasi nõudma HSH Nordbankilt, mis oleks mõjutanud hagejate majandusolukorda proportsionaalselt nende osaluse suurusele tema kapitalis.

- 44 Seega tuleb asuda seisukohale, et hagejad ei ole tõendanud osas, milles nende hagi puudutab vaidlustatud otsuse artiklit 1, et neil on HSH Nordbanki huvist eraldiseisev põhjendatud huvi, eeldusel, et viimasel on endal huvi see säte vaidlustada. Järelikult ei saa neid pidada isiklikult puudutatuks ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes.
- 45 Teiseks tuleb analüüsida, kas hagejad, nagu nad ise väidavad, vastavad viimati nimetatud kriteeriumile seetõttu, et nad osalesid haldusmenetluses. Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi hagejad tõepoolest osalesid haldusmenetluses sarnaselt investoritega, keda nõustas JC Flowers & Co, ei nõustatud neid läbirääkijatena eespool punktis 33 viidatud kohtupraktika mõttes või otseste abisaajatena, vaid kui lihtsalt huvitatud isikutena. Järelikult ei ole hagejate osalemine haldusmenetluses piisav, et pidada neid isiklikult puudutatuks ELTL artikli 263 neljanda lõigu mõttes.
- 46 Seega ei ole hagejad tõendanud, et neil on huvi taotleda vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamist, mistõttu hagi teine osa, milles taotletakse vaidlustatud otsuse tühistamist tervikuna, on vastuvõetamatu.
- 47 Seejärel tuleks analüüsida hagiavalduse esimese osa vastuvõetavust, mis käsitleb nõuet tühistada vaidlustatud otsus osas, milles komisjon nägi hagejatele, kui vähemusaktsionäridele ette kohustused.
- 48 Nagu eespool punktis 38 on meenutatud, ei ole vaidlustatud otsuse resolutsiooni ja II lisa sõnastuses hagejaid kordagi puudutatud. Lisaks asjassepuutuvale liikmesriigile on seal juriidiliste isikutena nimetatud veel HSH Nordbank, kes oli kõnealuse abi saaja, ning HSH Finanzfonds, kes on HSH Nordbanki enamusaktsionär. Selleks, et hagi, mille ese on nõue tühistada HSH Nordbankile kehtestatud tingimused, milleks on hagejate sõnul esiteks ühekordne makse, teiseks dividendide maksmise keeld ja kolmandaks dividendide maksmise piirang, oleks selles osas vastuvõetav, peavad hagejad tõendama, et neil on HSH Nordbanki huvist eraldiseisev põhjendatud huvi, mis tähendab, et need tingimused toovad hagejate suhtes kaasa siduvaid õiguslikke tagajärgi.
- 49 Selleks, et määrata kindlaks sellise huvi võimalik esinemine, tuleb kohaldada eespool punktis 30 viidatud kohtuotsuses Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon (EU:T:2014:683) esitatud kriteeriume.
- 50 Nimetatud kohtuotsuses leidis Üldkohus, et hagejal, kes on EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c alusel siseturuga kokkusobivana käsitatud riigiabi saava äriühingu vähemusaktsionär, on osaliselt lubatud vaidlustada komisjoni otsuse õiguspärasus osas, milles viimane kohustas aktsionäre müüma äriühingu sõltumatule kolmandale isikule, mistõttu olid nad sunnitud – nagu Üldkohus märkis – „kindlaksmääratud tähtaegadel loobuma oma omandist” asjaomases äriühingus (kohtuotsus Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 116).
- 51 Samas ta leidis, et „aktsionäril on lisaks otsustusõigusele esiteks õigus osaleda äriühingu kasumi jaotamisel ja teiseks ettevõtja likvideerimisel võimaliku vara jagamisel”, seega ei anna aktsionäri seisund õigust „ettevõtja varale” (kohtuotsus Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 118).
- 52 Kuna HSH Nordbank on Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaselts, on Üldkohtu tuletatud põhimõtted, mida on meenutatud eespool punktides 50 ja 51, ülekantavad käesolevale asjale.
- 53 Ühekordse makse osas tuleb täpsustada, et see on ette nähtud vaidlustatud otsuse artikliga 2, mille kohaselt „Saksamaa tagab, et [...] esialgne ümberkorralduskava, [...] sealhulgas I ja III lisas loetletud kohustused ja II lisas esitatud tingimused, rakendatakse täielikult kooskõlas kohustuste ja tingimuste loendis esitatud ajakavaga”.

- 54 Muu hulgas tuleneb vaidlustatud otsuse II lisa punktide 1.11 ja 1.13 sätetest koosmõjus, mis on välja toodud eespool punktis 11, et ühekordne makse on tegelikult mitmeosaline tehing, mis ei piirdu vaid makse tegemisega kitsamas mõttes. See tehing koosneb kolmest eraldi aspektist.
- 55 Esiteks, HSH Nordbank teeb 500-eurose makse HSH Finanzfondsile, mis tähendab esimesena nimetatud äriühingu jaoks vara vähenemist ja teisena nimetatud äriühingu jaoks vara suurenemist. Teiseks, HSH Finanzfonds kasutab seda summat samal ajal HSH Nordbanki uute aktsiate omandamiseks ja seeläbi oma osaluse suurendamiseks selles äriühingus. Kolmandaks, vaid HSH Finanzfondsi kapitali suurendamine vähendab automaatselt teiste aktsionäride, sh hagejate osalusi.
- 56 Esimese aspekti kohta tasub meenutada – nagu on märgitud eespool punktis 51 –, et eespool punktis 30 viidatud kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon* (EU:T:2014:683, punkt 118) näeb sõnaselgelt ette, et „Saksa õiguse kohaselt ei anna aktsionäri seisund õigust ettevõtja varale”. Täpsemalt öeldes, küsimused, mis puudutavad bilansimahus ühte liiki vara vähendamist, hõlmasid asjaomase äriühingu äritegevust ja tema vara müüki või likvideerimist. Seega oli äriühingul täielik õigus ise esitada komisjoni poolt selles osas võetud meetmete vaidlustamiseks mis tahes argumente (vt selle kohta kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 117). Saksa õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi bilansimahu vähendamist puudutavad tingimused ei saa järelikult kuidagi mõjutada aktsionäride õigusi (vt selle kohta kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 118). Sellest tuleneb, et seoses maksega kitsamas tähenduses ei ole hagejatel alust väita, et neil on HSH Nordbankist eraldiseisev põhjendatud huvi.
- 57 Teise aspekti puhul näeb vaidlustatud otsuse resolutsioon ette võimaluse kasutada 500 miljonit eurot lihtsalt HSH Nordbanki kapitali suurendamiseks HSH Nordfinanzi kasuks või siis kasutada seda kombineeritult vähemusaktsionäride rahalise sissemaksena tehtava kapitali suurendamisega. Vaidlustatud otsuse II lisa punkt 1.13 näeb ette, et HSH Finanzfondsil ja HSH Nordbankil „on õigus valida kapitali suurendamise viis, mis tagab kiirema rakendamise ja äriregistrise kandmise”. Nendest sätetest koostoides tuleneb, et vaidlustatud otsusega võimaldas komisjon abi saaval äriühingul ja selle vähemusaktsionäril piirata vajaduse korral vähemusaktsionäride omandiõigust, keelates viimastel omandada uusi aktsiaid, mis on vastuolus aktsiaseltsi tavapärase toimimisega. Alternatiivne võimalus, mida tegelikult rakendati, on vähemusaktsionäride, sealhulgas hagejate, kõrvalejätmine. Seega tuleb asuda seisukohale, et selline piirang, isegi kui see on vaid oletuslik, rikub hagejate omandiõigust (kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 116) nii, et see võib takistada nimetatud õiguse kasutamist, kuna aktsionäridel on keelatud säilitada oma osalus HSH Nordbankis. Nimetatud piirang takistab vastavalt ka aktsionäri sotsiaalseid õigusi, kuna viimase otsustusvõimet ei vähenda mitte vabaturu tingimused, vaid vaidlustatud otsus, mis tekitab vähemusaktsionäridele, sealhulgas hagejatele, siduvaid õiguslikke tagajärgi (vt selle kohta kohtuotsus *Alro vs. komisjon*, punkt 26 eespool, EU:T:2014:890, punkt 26).
- 58 Mis puudutab kolmandat osa, siis tuleb märkida, et ühe osa HSH Nordbanki rahaliste vahendite kasutamine tema rekapitalizeerimisel vaid HSH Finanzfondsi kasuks rikub hagejate omandiõigusi aktsionäridena mitte ainult – nagu on märgitud eespool punktis 57 – seetõttu, et viimastele jääb HSH Nordbanki otsuseid tegevates organites vähem sõnaõigust, vaid ka asjaolu tõttu, et võrreldes konkreetse rahahulgaga (dividendidena välja makstav kasumiosa) oleks nende tasu aktsia nominaalväärtuse alandamise tõttu väiksem.
- 59 Kokkuvõttes tuleb asuda seisukohale, et hagejad on tõendanud HSH Nordbankist eraldiseisva põhjendatud huvi olemasolu vaidluse teises ja kolmandas aspektis, mida on mainitud eespool punktides 57 ja 58 (vt selle kohta kohtuotsus *Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband vs. komisjon*, punkt 30 eespool, EU:T:2014:683, punkt 120), kuna ühekordne makse jääb äriühingu jaoks muutumatuks, kuivõrd 500 miljoni eurone väljamakse omavahenditest tasaarveldati samal ajal kapitali suurendamisega 500 miljoni euro võrra.

- 60 Hagi on seega vastuvõetav selles osas, milles vaidlustatud otsus puudutab hagejaid otseselt ja isiklikult ja milles komisjon nägi tingimusena ette HSH Nordbanki kapitali suurendamise HSH Finanzfondsi kasuks.
- 61 Mis puudutab dividendide maksmise keeldu kuni 31. detsembrini 2014 ja nende võimaliku maksmise piiramist eespool punktis 13 meenutatud tingimustel ajavahemikus 1. jaanuar 2015 kuni 31. detsember 2016, siis tuleb märkida, et kahtlemata käsitlesid need meetmed äriühingu kasumi jaotamist eespool punktis 51 viidatud kohtupraktika mõttes. Sellegipoolest ei ole see vajalik tingimus piisav, kuna oluline on hagejate endi huvi, st et vähemusaktsionäridena oleks neil selles osas HSH Nordbankist eraldiseisev huvi.
- 62 Esiteks tuleb siinkohal märkida, et äriühingul võib olla huvi maksta dividende selleks, et suurendada oma aktsionäride lojaalsust ning tasuda neile tehtud investeeringute eest, mistõttu dividendi maksmise keelamine ja hilisem piiramine annab aluse sellised meetmed vaidlustada. Teiseks, dividendide maksmata jätmine on äriühingule kasulik, kuna tema omavahendid kasvavad, mis oli ka komisjoni seatud eesmärk HSH Nordbanki osas. Mis puudutab aktsionäri huvi, siis see näib olevat ülimalt piiratud. Üldreeglina on aktsionäri huvi lühiajalises perspektiivis saada, niipea kui võimalik, investeeringult tulu ehk dividende. Keskmises ja pikaajalises perspektiivis soovib aktsionär näha äriühingu arengut, näiteks saada aktsiate müügil kapitalitulu, ja kriisiajal, mil äriühingu arenguperspektiiv näib teostamatu, et ettevõtte säiliks ja suudaks taastuda.
- 63 Antud juhtumi puhul ühtivad nii vähemus- kui enamusaktsionäride huvid. Kohtutoimiku materjalidest nähtub, et HSH Nordbanki päästmise võimaldamiseks oli nimetatud äriühingu ja kõikide aktsionäride ühine huvi ettevõtte omavahendite osakaalu suurendamine, eesmärgiga parandada seeläbi ettevõtte reitingut ja tõmmata ligi uusi investoreid. Seega ei saa nõustuda väitega, et hagejatel on põhjendatud huvi seoses dividendide maksmise keelamise ja hilisema piiramisega. Seega ei puuduta vaidlustatud otsus hagejaid selles küsimuses isiklikult.
- 64 Lisaks, nagu komisjon õigesti märgib, ei esita hagejad põhjendatud väidet ega konkreetset argumenti, millega põhjendada oma nõuet tühistada eespool nimetatud keeld ja piirang.
- 65 Sellest tulenevalt hagi on vastuvõetamatu, välja arvatud osas, mis puudutab nõuet tühistada tingimus, mille kohaselt tuleb HSH Nordbanki kapitali suurendada HSH Finanzfondsi kasuks ja millega seoses on hagejad tõendanud otsest ja isiklikku puutumust ELTL artikli 263 mõttes. Esiteks ei puuduta vaidlustatud otsus hagejaid isiklikult ja teiseks, mis puudutab dividendide maksmise keelamist ja hilisemat piiramist, ei sisalda hagiavaldus Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punktiga c nõutud täpsustusi.

Sisulised küsimused

Hagiavalduse esimese osa „üldised” väited

- 66 Kaheksa väite hulgas, mille hagejad esitasid hagi esimese osa raames ja mida tuleks lugeda vastuvõetavaks, tuleb esialgu analüüsida väiteid, mida saab pidada „üldisteks”, kuid arvestades eespool punktis 65 esitatud järeldust, üksnes osas, mis puudutab ühekordset makset.
- Põhjendamiskohustuse rikkumine
- 67 Esimesena tuleb uurida teist väidet, milles hagejad leiavad, et komisjon on rikkunud ELTL artikli 296 teisest lõigust tulenevat põhjendamiskohustust, kuna ei selgitanud, miks tuli neid käsitada kaudse riigiabi saajatena, ega märkinud, mis põhjustel arvatati HSH Nordbanki ettevõtte väärtus ebaõigesti.

- 68 Lühidalt tuleks kõigepealt märkida, miks hagejaid käsitati kaudsete riigiabi saajatena. Antud juhul said HSH Nordbanki vähemusaktsionärid kasu juriidilisele isikule, mille aktsionärid nad on, otse ja nimeliselt antud abimeetmetest ehk rekapiitalseerimisest, ja erinevalt HSH Nordbanki peamistest aktsionäridest, rekapiitalseerimises tegelikult osalemata. Komisjon leidis (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 245 ja 275), et kuna vaidlustatud otsuse II lisas sätestatud tingimusi, mille eesmärk oli otsene abi (mis ainsana oli ametliku uurimismenetluse ese) muuta siseturuga kokkusobivaks, jäeti rakendamata, siis oli tegemist kaudse abiga.
- 69 Tuleb märkida, et käesoleva väite esimesel osal, milles heidetakse komisjonile ette, et viimane ei ole selgitanud, miks käsitati hagejaid kaudse riigiabi saajatena, puudub faktiline alus. Erinevalt sellest, mida väidavad hagejad, selgitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 247–262, miks on tegemist kaudse abiga, kui aktsionäride vahel ei jagata uuesti kulusid, ja mis põhjustel ta leidis, et Saksamaa Liitvabariigi ja kolmandate isikute vastuväited tuleks ümber lükata.
- 70 Nagu on märgitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 247, siis „[v]ähemusaktsionäridele kaudselt antud eelis tulenes sellest, et avalik-õiguslikud omanikud loobusid täiendavast osalusest HSH [Nordbankis], mille nad oleksid omandanud, kui uute aktsiate hind oleks määratud õigesti” ning et HSH [Nordbankile] riigi vahenditest antud abi ja vähemusaktsionäridele antud eelise vahel esineb põhjuslik seos”. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 248 täpsustab komisjon, et erinevalt eespool esitatud vastuväidetest said vähemusaktsionärid eelise riigilt, kuna rekapiitalseerimise ja aktsiate arvu ning hinna kohta aktsionäride poolt üldkoosolekul vastu võetud otsuse ajal olid „avalik-õiguslikud omanikud aktsionäridena [...] esindatud ja tegutsesid avalik-õiguslike asutustena”.
- 71 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 249–253 on selgitatud asjaolu, et kui kapitali vähendamine on pärast rekapiitalseerimist liiga piiratud, kujutab see endast abi juhul, kui see jääb hüvitamata.
- 72 Lisaks leidis komisjon, et võrdlus mõne tema varasema otsusega, mis käsitleb kulude jagamist aktsionäride vahel, ei ole asjakohane (vaidlustatud otsuse põhjendus 254) ning märkis, et kuna vähemusaktsionäride makstud rahaline panus tehti enne abimeetme rakendamist, eelkõige enne rekapiitalseerimist, ei saanud selline panus mõjutada nimetatud meetmete korrigeerimise õigusparasust (vaidlustatud otsuse põhjendused 255 ja 256).
- 73 Seetõttu järeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 262, et see kujutab endast „võimalikku vähemusaktsionäridele antavat eelist” ja et seetõttu tuleb arvesse võtta „kulude nõuetekohase jagamise vajadust”. Siit nähtub niisiis selgelt, et põhjendamiskohustuse täitmata jätmist puudutava väite esimene osa ei ole põhjendatud.
- 74 Seejärel, mis puudutab teist osa, siis nähtub vaidlustatud otsuse analüüsimisel, et ka sellega nõustumiseks puudub alus. Nagu nähtub eespool punktis 71 märgitust, on HSH Nordbanki väärtuse ja seejärel selle kapitali moodustavate aktsiate ühikuhinna küsimust käsitletud vaidlustatud otsuse põhjendustes 249–253. Seal on märgitud, et Saksamaa Liitvabariigi ja HSH Nordbanki avalik-õiguslike aktsionäride analüüs, mis põhineb maineka auditiitevõtte hindamisaruandel (edaspidi „hindamisaruanne”), sisaldas mitmeid puudusi (vaidlustatud otsuse põhjendus 250), nt asjaolu, et hindamise aluseks oli võetud äriplaan, milles ei olnud arvesse võetud vajadust „täita regulatiivseid kapitalinõudeid” (vaidlustatud otsuse põhjendus 251) ja seega HSH Nordbanki olulisel määral ümber korraldada.
- 75 Komisjon märgib muu hulgas, et turgude normaliseerumise võimalust 2011. aastal, mis oli kirjas äriplaanis, ei saanud pidada „konservatiivseks” (sama põhjendus). Ta märgib lisaks (vaidlustatud otsuse põhjendus 252), et Saksamaa Liitvabariik ja HSH Nordbanki avalik-õiguslikud aktsionärid ei võtnud arvesse hindamisaruande koostajate endi väljendatud kahtlusi, eelkõige asjaolu, et HSH Nordbanki reitingu langetamine tasemelt A tasemele BBB+ (negatiivse väljavaatega) „ei kajastunud hindamise aluseks olnud rahastamiskavas ning seepärast ei võetud seda nimetatud äriühingu väärtuse arvutamisel arvesse”. Lisaks, naasmine 2013. aastal A taseme reitingu juurde põhines komisjoni sõnul väär

eeldusel. Komisjon lisab samas põhjenduses, et nimetatud aruandes oli just nimelt välja toodud vajadus arvestada ümberkorraldustega – viimased oleks nii või teisiti ette nähtud riigiabi uurimismenetluse raames. Lõpuks ta leiab, et hindamisaruandes on ettevõtte väärtus arvatud ebaõigesti, pidades iseenesestmõistetavaks asjaolu, et riskikaitset rakendatakse (vaidlustatud otsuse põhjendus 253), olgugi et just ametliku uurimismenetluse eesmärk oli välja selgitada, kas kõnealused meetmed kujutavad endast riigiabi, ning jaatava vastuse korral, kas ja millistel tingimustel on need siseturuga kokkusobivad.

76 Eelnevast tuleneb, et teise väite teine osa tuleb põhjendamatus tõttu tagasi lükata ning seetõttu tuleb kogu väide tervikuna tagasi lükata.

77 Teisena peab Üldkohus vajalikuks analüüsida väidet, mis käsitleb oluliste menetlusnormide rikkumist, nimelt menetlusnormi rikkumist, mis tuleneb ametliku uurimismenetluse õigusvastasest lõpetamisest.

– Määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 7 lõike 1 rikkumine ja õiguskindluse põhimõtte rikkumine, mis tuleneb ametliku uurimismenetluse õigusvastasest lõpetamisest

78 Hagejad väidavad, et nõukogu 22. märts 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artikli 7 lõiget 1 ja õiguskindluse põhimõtet on rikutud seetõttu, et ametlik uurimismenetluse lõpetati õigusvastaselt, kuna komisjon ei võtnud vastu ühtki selle määruse artikli 7 lõikes 1 loetletud otsust, et lõpetada kõnealune menetlus seoses võimaliku ebaseadusliku abiga, mida vähemusaktsionärid väidetavalt on saanud. Nad väidavad, et kuigi komisjonil on lubatud jätta ametlik uurimismenetlus avatuks, siis õiguskindluse põhimõtte kohaselt peab asjaomane institutsioon siiski märkima, millises osas ta menetluse lõpetab, kuid käesolevas asjas kõnealuse kaudse abi puhul seda ei tehtud.

79 Kõigepealt tasub meenutada, et määruse nr 659/1999 artikli 7 lõige 1 viitab selle määruse artikli 7 lõigetele 2–5, milles on ette nähtud nelja liiki otsused: otsus, milles komisjon leiab, et asjaomane meede ei kujuta endast abi (lõige 2), otsus, milles ta leiab, vajaduse korral pärast kõnealuse liikmesriigi tehtud muudatusi, et nimetatud meede sobib ühisturuga kokku („positiivne otsus”, määratletud lõikes 3), otsus, mille kohaselt võib komisjon positiivsele otsusele lisada tingimused, mille täitmisel võib abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks, ja sätestada kohustused, mis võimaldavad jälgida otsuse täitmist („tingimuslik otsus”, mis on määratletud lõikes 4), ja lõpuks otsus, milles komisjon leiab, et abi ei sobi ühisturuga kokku („negatiivne otsus”, mis on määratletud lõikes 5). Hagejatel on õigus, kui nad väidavad, et ametlik uurimismenetlus tuleb lõpetada ühega neist neljast otsusest.

80 Küll aga eksivad hagejad väites, et vähemusaktsionäridele tõenäoliselt antud kaudse abi korral ei olnud küsimus selles ning et vaidlustatud otsuse resolutsioon seda ei reguleeri. On selge, et vaidlustatud otsus on tingimuslik otsus määruse nr 659/1999 artikli 7 lõike 4 mõttes, kuna HSH Nordbankile antud riigiabi on ühisturuga kokkusobivana käsitatav vaid tingimusel, et aktsionäride vaheliste kulude jagamise osas tehakse korrekture selleks, et suurendada vähemusaktsionäride panust. Komisjonil ei ole seega vaja anda hinnangut vähemusaktsionäridele antud kaudse riigiabi olemasolu kohta, kuna ühekordse makse vastuvõtmise eesmärk oli just vältida kaudse riigiabi teket.

81 Seega ei ole komisjon rikkunud määruse nr 659/1999 artikli 7 lõiget 1 ega õiguskindluse põhimõtet, kui jättis vaidlustatud otsuse resolutsioonis võtmata seisukoha vähemusaktsionäridele, sealhulgas hagejatele, antud kaudse abi olemasolu kohta, kuna eespool punktides 11–13 üksikasjalikult kirjeldatud tingimused kehtestati eesmärgiga ennetada sellise võimaluse tekkimist. Selline arutluskäik ei lähe vastuollu eespool punktis 7 mainitud ametliku uurimismenetluse algatamise otsuse põhjenduses 73 ja punktis 5 lahti seletatud arutluskäiguga, kuna menetluse eesmärk oli üksnes anda komisjonile võimalus kontrollida, kas kaudne abi võis olla tekkinud, mis selle institutsiooni hinnangul nii oleks olnud, kui ei oleks vaidlustatud otsuses sätestatud tingimusi.

82 Seetõttu tuleb käesolev väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

– Väited, mille kohaselt esiteks ei saanud vähemusaktsionärid eraldi abi, teiseks, viimastele antud võimaliku eelise analüüsimisel on väärtalt hinnatud faktilisi asjaolusid ja kolmandaks, arvesse ei ole võetud hagejate poolt kulude jaotamise raames osutatud varasemaid teenuseid

83 Esimest, kolmandat ja neljandat väidet tuleb analüüsida koos, kuna kõik kolm käsitlevad hinnangut selle kohta, kas komisjoni tõendid, mis puudutavad vähemusaktsionäridele, sealhulgas hagejatele, antud võimaliku kaudse abi esinemist, on põhjendatud. Need väited vastavad sisuliselt põhjenduse puudumist käsitlevale väitele, mille analüüsimine võimaldas tuvastada, et komisjon on õiguslikult piisavalt põhjendanud kõikide nende küsimustega seonduvaid väiteid. Selles osas on siinkohal tegemist komisjoni seisukoha põhjendatusega.

84 Esiteks, argumenti osas, et väidetav kaudne abi ei ole eraldi abi, tuginevad hagejad 13. juuni 2002. aasta kohtuotsusest *Madalmaa vs. komisjon* (C-382/99, EKL, EU:C:2002:363, punkt 62 jj) ning 20. novembri 2003. aasta kohtuotsusest *GEMO* (C-126/01, EKL, EU:C:2003:622, punktid 28 jj) tulenevale kohtupraktikale väitmaks, et kaudse abiga saab tegemist olla vaid siis, kui algne toetusesaaja (antud asjas HSH Nordbank) kannab majandusliku eelise edasi teistele abisaajatele (konkreetsel juhul vähemusaktsionärid). Nad leiavad, et see kohtupraktika on kohaldatav *in casu*, kuna majanduslik eelis, mida nemad, nagu ka teised vähemusaktsionärid väidetavalt said, on „vaid HSH Nordbankile antud toetuse pelk majanduslik peegeldus”.

85 Antud argument põhjub kahele vastuväitele, mille eesmärk on selle tagasi lükkamine. Esiteks, nagu juba põhjenduse puudumist käsitleva väite analüüsimisel selgus, ei kavatsenud komisjon tõendada mitte kaudse abi olemasolu kui sellist, vaid seda, et võimalik kaudne abi tekib, kui HSH Nordbankile antud abi osas ei tehta korrekture. Suurem osa hagejate põhjendustest on seega ebatäpne. Teiseks, eeldusel, et komisjon kavatses tõendada vähemusaktsionäridele antud abi kui sellise olemasolu, tuleb märkida, et hagejate osundatud kohtupraktika ei välista võimalust, kus esialgsele abisaajale antud eelis kandub osaliselt edasi.

86 Esimene argument tuleb seega tagasi lükata.

87 Teiseks, mis puudutab väidetavat hindamisviga seoses vähemusaktsionäride eelise tunnustamisega, siis väidavad hagejad, et erinevalt komisjoni väidetust põhines hindamisaruanne tunnustatud meetoditel. Eelkõige vaidlevad nad vastu sellele, et antud juhul oli vaja kasutada „konservatiivset” hinnangut, ja leiavad, et komisjoni põhimõttelise seisukohaga kaasneb ilmne hindamisviga. Nende väitel on Üldkohtu ülesanne kontrollida – ka keeruliste majanduslike hinnangute korral – esitatud tõendeid, nende usaldusväärsust ja kattuvust, samuti küsimust, kas need põhistavad järeldusi, milleni komisjon jõuab. Hagejad leiavad, et hindamisaruanne toob välja ettevõtte objektiivse ja seega muutumatu väärtuse; nad väidavad, et arvesse ei saa võtta ebakindlaid tulevikus tehtavaid hinnanguid selliselt, mis ühepoolset mõjutab negatiivselt ühe poole huvi, mis konservatiivsema prognoosi puhul oleks võinud juhtuda.

88 Lisaks nad märgivad, et:

— hindamise hetkel oli reaalne lähtuda alates 2011. aastast üldiste majanduslike raamtingimuste normaliseerumisest;

— muude ümberkorraldusmeetmete kui nende, mida juba HSH Nordbankile kohaldati, arvessevõtmiseks ei olnud objektiivset põhjust ja see ei oleks tulemust mõjutanud, kuna osalusi ja portfelle, mille alusel ettevõtte väärtus kindlaks määrati, hinnati nende turuväärtuse põhjal ning komisjoni pakutud ettevõtte väärtuse vähenemine vastab tegelikkusele vaid juhul, kui müük toimub alla turuväärtuse;

- objektiivselt oli põhjendatud jätta arvestamata ühe reitinguagentuuri poolt HSH Nordbanki reitingu langetamine, kuna see ei mõjutanud ettevõtte väärtuse hindamist;
  - riskikaitse arvessevõtmine oli objektiivselt põhjendatud;
  - lihtaktsiate väljalaskehinna vähendamine rekapiitalseerimise ajal ei olnud objektiivselt põhjendatud.
- 89 Siinkohal tasub meenutada, millises kontekstis on hagejate argumendid esitatud. Nagu nähtub kostja vastuse punktist 32, määrati rekapiitalseerimise ajal uute aktsiate väljalaskehinnaks 19 eurot ühiku kohta hindamisaruande alusel, mille kohaselt jäi ettevõtte väärtus vahemikku 2,01 kuni 2,94 miljardit eurot, mis teeb ühe aktsia hinnaks 19,1 kuni 27,8 eurot. Hind on seega vaid õige pisut madalam hindamisaruandes märgitud hinnavahele madalaimast hinnast. Samas pidas komisjon 19 eurot aktsia kohta „selgelt liiga kõrgeks” (vaidlustatud otsuse põhjendus 253 ja kostja vastuse punkt 32).
- 90 Hagejad leidsid eespool punktides 87 ja 88 märgitud põhjustel, et HSH Nordbanki ettevõtte väärtuse hindamine ja tema kapitali moodustavate aktsiate ühiku hind on seadusega kooskõlas.
- 91 Hinnang tuleb anda iga eespool punktis 88 esitatud viie väite kohta, arvestades, et asjaolusid kui selliseid ei ole vaidlustatud.
- 92 Esiteks, selle kohta, et 2011. aastal turgude normaliseerumist käsitlev eeldus on ekslik, tuleb kõigepealt märkida, et komisjon meenutas kostja vastuse punktis 38 õigesti, et seda ei saa kuidagi siduda audiitorühingute poolt aruannete koostamise ajal kohaldatavate normidega. Seejärel, komisjonil oli õigus, kui ta meenutas vaidlustatud otsuses, et nende normide eesmärk on ennetada ja piirata riske ja seega olla konservatiivne, olgugi et hagejad väitsid vastupidist. Lõpuks, seda eeldust saab aktsiate hinna määramisel pidada tõepoolest ebamõistlikuks, kuna esiteks nähtub hindamisaruandest, et 2009. ja 2010. aasta oodatav kasv vastas 2009. aasta krahhile, seejärel väiksele tõusule 2010. aastal, kuid see ei andnud alust eeldada normaalse majanduskasvu taastumist 2011. aastal, ja teiseks, sama aruanne ei sisalda seletust ega põhjendust, mis võimaldaks kinnitada seda eeldust ennast, kuna aruandes on vaid märgitud seda, et äriplaan nägi taastumist ette. Esimene hagejate väide tuleb seega tagasi lükata.
- 93 Teiseks, mis puudutab uute aktsiate väljalaskehinna arvutamisel ümberkorraldus- ja tasakaalustusmeetmete arvestamata jätmist, siis tuleb asuda seisukohale, et Saksa ametisutuste ülesanne rekapiitalseerimises seisneva abimeetme võtmisel oli ennetada komisjoni uurimist riigiabi käsitlevate õigusnormide alusel. Kuigi ettepanek teatavate ümberkorraldusmeetmete võtmiseks tuli hindamisaruandest, oli selle mõte võimaldada HSH Nordbankil tegutseda vaid vastavalt Saksa õigusnormidele, eelkõige mis puudutab erifondi eeldatavat sekkumist. Komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 252 õigesti, et hindamisaruandes endas oli kaalutud vajadust arvestada täiendavate ümberkorraldus- ja tasakaalustusmeetmetega, ilma et see avaldaks mõju HSH Nordbanki aktsiate hinna määramisele.
- 94 Seetõttu ei saa viimati nimetatud panga vähemusaktsionärid, sealhulgas hagejad, lähtuda aruande sõnastusel põhinevast väitest, kinnitamaks eelkõige seisukohta, et nad ei saanud ette näha neile teadaolevate õigusnormide kohaldamist, mida ettenägelikud ja mõistlikud ettevõtjad, millised nad peavad olema, oleksid pidanud oma huve mõjutada võiva liidu meetme puhul arvesse võtma (vt selle kohta kohtuotsused, 21.7.2011, *Alcoa Trasformazioni vs. komisjon*, C-194/09 P, EKL, EU:C:2011:497, punkt 71, ja 16.10.2014, *Eurallumina vs. komisjon*, T-308/11, EU:T:2014:894, punkt 59).
- 95 Samuti ei ole õige hagejate väide, et ümberkorraldus- ja tasakaalustusmeetmete arvessevõtmine ei saa mõjutada HSH Nordbanki ettevõtte väärtuse kindlaksmääramist, kui müük ei toimu turuhinnast madalama hinnaga. Nagu komisjon õigesti märgib, põhineb hagiavalduse lisas A3 sisalduv turuanalüüs, millele hagejad tuginevad, eeldusel, et müüjale jääb võimalus mitte müüa, selline võimalus on aga juba olemuslikult välistatud Saksamaa Liitvabariigi esitatud muudetud ümberkorralduskava puhul, kuna

viimasega kaasnes kohustus müüa ette nähtud tähtajal teatavaid portfelle ja tegevusvaldkondi. Samamoodi ei saa väita, et HSH Nordbanki poolt uute tegevuste peatamine ei mõjutanud ettevõtte väärtust, kuna peatamine tõi automaatselt kaasa selle, et varad jätkuvalt vähenesid vastavalt nimetatud tegevusvaldkondasid hõlmavaid portfelle moodustavate varadega seotud tähtaegadele. Hagejate väide, mille kohaselt tegevuse peatamisel puudub mõju, on asjakohane vaid siis, kui nimetatud varad on piisavalt kasumlikud, et katta tema enda finantseerimiskulusid või kulusid, mis kaasnevad osade tegevusvaldkondade asendamisel teistega, mis on veel uuemad ja piisavalt kasumlikud. Hagejad ei ole aga suutnud tõendada, et need tingimused olid täidetud. Seega tuleb hagejate teine väide samuti tagasi lükata.

- 96 Kolmandaks, mis puudutab asjaolu, et ühe agentuuri poolt HSH Nordbankile antud reitingu langetamist ei arvestatud, siis tuleb lükata tagasi hagejate ebatäpne väide, et reitingu langetamine ei mõjuta kuidagi HSH Nordbanki ettevõtte väärtuse kindlaksmääramist. Küll aga tuleb meenutada, et reitingute enda eesmärk ja enamasti ka tagajärg on kajastada nii täpselt kui võimalik ettevõtte väärtust ja väärtuse pidevat muutust.
- 97 Selliselt sõnastatuna võib reitingu langetamise arvestamata jätmise olla majanduslikust vaatenurgast objektiivselt põhjendatud, kui asjaomasel ettevõtjal on teavet, mis lükkab ümber langetamise põhjused, nt teiste agentuuride vastupidist kinnitavad reitingud. Sellise juhtumiga on tegemist käesolevas asjas, kuna hagejate sõnul on kahe agentuuri hinnangul nende reiting endiselt tasemel A. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 31 välja toodud asjaolude kohaselt langetas esimene agentuur HSH Nordbanki reitingut 2009. aasta mais, kaks teist agentuuri tegid sama alles aasta hiljem, 2010. aasta mais ja juunis. Komisjonile olid need reitingud teada, kuna rekapitalizeerimine ja riskikaitse määrati 2009. aasta mais ja juunis ning ametlik uurimismenetlus algatati 22. oktoobril 2009. Komisjon põhjendab oma analüüsi asjaoluga, et üldjuhul reitingu halvenemisest üksi piisab, et tõuseksid krediitkulud asjaomase ettevõtja jaoks. Ta täpsustas kohtuistungil, et kõrgema riskiastmega võlakirja kriisi ajal sattus reitingu langetamise tõttu osa allesjäänud investoreid löögi alla, isegi kui häirekella löi vaid üks agentuur. Seetõttu omab tema sõnul esimene langustrendi näitav seisukoht selles osas erilist tähtsust.
- 98 Vähendamata viimati nimetatud väite olulisust, tuleb see siiski jätta tähelepanuta. Nimelt suhteline kindlus, mis oli turgudel ettevõtte jätkusuutlikkuse üle antud juhul vähemalt kuni 2010. aasta maikuuni, tulenes asjaolust, et mitmed agentuurid säilitasid nimetatud ettevõtte reitingu (antud juhul kolmest „suurest” agentuurist kaks). Järelikult tugines komisjon väärtalt oma seisukoha põhjendamiseks „A” reitingu asendamisele „BBB+” reitinguga, mis viis ta järeldusele, et HSH Nordbanki ettevõtte väärtus on ülehinnatud.
- 99 Enne kui määrata kindlaks, kuidas mõjutab selline ebaõige analüüs vaidlustatud otsuse õiguspärasust, tuleb analüüsida hagejate teisi väiteid.
- 100 Neljandaks, mis puudutab asjaolu, et riskikaitset peeti enesestmõistetavaks ja rakendatuks, olgugi et komisjonil tuli selles küsimuses võtta seisukoht, kas see kujutab endast riigiabi ja kas see võib olla siseturuga kokkusobiv, ei olnud hagejatel alust väita, et seda meetet võis arvesse võtta *ex ante*, et määrata kindlaks ettevõtte väärtus, olgugi et HSH Nordbankile olid „riskikaitset puudutavad üksikasjad nagu kulutused, summa ja kestus juba teada”. Asjaolu, et nende meetmete sisu oli teada ja äriühing oli nendest oma osanikke teavitanud, kinnitamaks, et äriühing on majanduslikult elujõuline, ei võimalda kuidagi järeldada, et komisjon kavatses neid meetmeid käsitada siseturuga kokkusobiva riigiabina, välja arvatud teatud tingimuste täitmisel, nagu antud juhul. Teisisõnu, kuigi kõnealuseid meetmeid võis HSH Nordbanki majandusliku elujõulisuse garantiidena arvesse võtta, ei olnud see siiski asjakohane õiguslik alus selleks, et võtta neid arvesse ühe parameetrina, mida kasutatakse ettevõtte majandusliku väärtuse kindlaksmääramisel enne nende meetmete liidu õiguse alusel õiguspäraseks tunnustamist. Teistsuguse eeldusega nõustumine muudaks selle sisutühjaks ja muudaks riigiabi valdkonnas kohaldatava menetluse mõtteetuks.

- 101 Lisaks tuleb pidada asjassepuutumatuks väidet, mille kohaselt ei saanud komisjon üheaegselt keelduda riskikaitse lubamisest ning nõuda eeldatavate ümberkorraldus- ja tasakaalustusmeetmete arvesse võtmist. Siinkohal tuleb toonitada, et ettevõtte kasumlikkuse suurendamiseks nõuti turgudelt ja pankadelt nende meetmete – nagu portfelli või tegevusharude üleandmine – rakendamist niipea, kui ettevõtte püsijäämine oli põhimõtteliselt kindel. Neil asjaoludel, nagu ka komisjon vasturepliigis õigesti märkis, oli hindamisaruande eesmärk määrata kindlaks HSH Nordbanki väärtus ilma riigiabi, selleks, et selle põhjal määrata nende aktsiate väljalaske hind, millega abimeedet rahastatakse. Seega oli tavapärane, et HSH Nordbank võttis ettevõtte väärtuse kindlaksmääramisel arvesse menetlusega seotud piiranguid, mida ettevaatlik ja mõistlik ettevõtja pidi ette nägema. Sama ei kehti abimeetmete puhul, mida käsitleb vaidlustatud otsus ja mis ei vasta ettevõtte väärtuse komponentidele turul, vaid mis kujutavad erakorralisi soodustusi, mis on mõeldud selleks, et vältida ettevõtte maksejõuetuks muutumist ja võimaldada selle edasist taastumist. Kohtupraktikast nähtub, et komisjoni teatise „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras” (ELT 2008, C 270, lk 8) kohaselt tuleb riigigarantii andmist käsitada erakorralise meetmena ja see peab olema seega tingimata ajutine ning sellise garantiiga peavad samuti kaasas käima meetmed abisaaja ümberkorraldamiseks või likvideerimiseks (kohtuotsus, 5.3.2015, Banco Privado Português et Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EKL, EU:C:2015:151, punkt 70). Lisaks ei olnud mingit alust väita, et komisjon käsitab neid meetmeid õiguspärasena, st sellistena, mis ei kujuta endast riigiabi või sellistena, mis on küll riigiabi aga siseturuga kokkusobiv. Pealegi saab abi kokkusobivust tunnustada vaid tinglikult, kuna hagejad vaidlustavad just need tingimused. Seega tuleb taas märkida, et kuigi oleks loogiline ja mõttekas, kui HSH Nordbank annaks oma äripartneritele ja pankadele oma finantsseisundist teada niipea, kui talle on tagatud riskikaitse, ei saa viimast arvesse võtta selleks, et määrata kindlaks rekapiitalseerimise käigus emiteeritavate uute aktsiate väärtus, ilma nimetatud väärtust automaatselt üle hindamata.
- 102 Hagejate neljanda väitega ei saa seega nõustuda.
- 103 Viiendaks ja viimasena, mis puudutab asjaolu, et uute aktsiate väljalaskehinna alandamine on põhjendamatu, siis väidavad hagejad, et tegelikult oli see hind isegi liiga madal, põhinedes keskmisel aktsiahinnal 23,50 eurot, nagu tuleneb hindamisaruandest. Kuna viimati nimetatud väidet tuleb analüüsida kui nelja eelneva väite kokkuvõtet, siis võib asuda seisukohale, et arvestades kõiki komisjoni esitatud põhjendusi, välja arvatud seda, mis käsitleb kolmest kõige mõjukamast agentuurist ainult ühe poolt reitingu alandamist, võttis see institutsioon arvesse kõiki asjassepuutuvaid andmeid ja ei ole teinud ilmset hindamisviga, kui leidis, et 19 eurot aktsia eest oli liiga kõrge hind ja see tuli tasaarvestada uue kulude jagamisega aktsionäride vahel.
- 104 Seega tuleb hagejate teine argument samuti tagasi lükata.
- 105 Kolmandaks, mis puudutab väidet, mille kohaselt ei ole arvesse võetud hagejate poolt kulude jaotamise raames osutatud teenuseid, siis tuleb see ainetuse tõttu tagasi lükata. Nimelt, käesoleva vaidluse ese on ainult vaidlustatud otsus (mis välistab HSH Nordbanki aktsionäride igasuguse tegutsemise enne seda, kui viimane otsustas pöörduda päästmisabi saamiseks Saksa ametiasutuste poole) mitte niivõrd osas, milles kõnealused meetmed tunnustati riigiabiks, kuivõrd osas, milles see kehtestas HSH Nordbanki vähemusaktsionäridele rea tingimusi, mille kohaselt tuli aktsionäridel uuesti kulusid jagada selleks, et kõnealune abi oleks siseturuga kokkusobiv. Asjaolu, et hagejad nagu ka kõik muud aktsionärid sekkusid enne rekapiitalseerimist, ei mõjuta niisiis nimetaud tingimuste õiguspärasuse hindamist. Täiendavalt tuleks sarnaselt komisjonile märkida, et niipea, kui kapitali suurendamine oli 2008. aastal otsustatud, tuginesid HSH Nordbanki aktsionärid asjaolule, et nende investering oli tasuv. Nad leidsid, et HSH Nordbank on kriisist valutult väljunud ja teatasid komisjonile, et on tegutsenud vastavalt turumajanduslikult tegutseva investori põhimõttele, millega komisjon nõustus (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 25). Järelikult, isegi kui see väide on kehtiv, tuleb see põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

– Proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine seoses uue kulude jagamisega

- 106 Hagiavalduse esimese osa seitsmenda väite kohaselt on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet, kuna komisjon esiteks ei kontrollinud, kas vaidlustatud otsusega kaasnenud uue kulude jagamise korral oli seda põhimõtet järgitud, ja teiseks, rikkus seda põhimõtet otse, nähes neile ette ühekordse makse.
- 107 Kõigepealt tuleb märkida, et faktilised asjaolud ei toeta väite esimest osa.
- 108 Komisjon märgib enne vähemusaktsionäridele kehtestatud tingimuste põhjendamist, et „muudetud ümberkorralduskava sisaldab lisameetmeid, mis vähemusaktsionäride osalemist kulude jagamises tunduvalt suurendavad” (vaidlustatud otsuse põhjendus 258), et „[p]anus kulude jagamisse suureneb eriti riskikaitse hüvitisega seotud lisameetmete rakendamisel, mille nägi ette komisjon [...]” (vaidlustatud otsuse põhjendus 259) ning et „vähemusaktsionäride osalemist kulude jagamises [suurendab] kapitaliinstrumentide tulu piiramine” (vaidlustatud otsuse põhjendus 260). Komisjon meenutab seejärel, et arvestades siiski eesmärki „vähemusaktsionäride kaasamiseks kulude jagamisse” (vaidlustatud otsuse põhjendus 261), tuleks vähemusaktsionäridele antud kaudset abi pidada siseturuga kokkusobimatuks juhul, kui vähemusaktsionäride osalemist kulude jagamises parandavaid muid tingimusi ei saa kehtestada. Ta märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 262 selgelt, et „proportsionaalsuse tagamiseks tuleks dividendide maksmise keeldu siiski piirata”. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 263 soovis ta enda sõnul saavutada „nõuetekohane omapanus ja osalemine kulude jagamises”, mis tähendab vaikimisi, kuid kindlalt asjaolu, et komisjon võttis proportsionaalsuse põhimõtet vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel arvesse. Seega ei ole õige väita, et nimetatud institutsioon ei ole uurinud, kas seda põhimõtet järgiti.
- 109 Seega tuleb ka väite teine osa järgmistel põhjustel tagasi lükata.
- 110 Komisjon on nii oma kirjalikes seisukohtades kui ka kohtuistungil väitnud, et hagejatel ei olnud alust vaidlustada meetmeid, mis sisuliselt asetaskid neid paremasse olukorda kui see, milles nad oleksid olnud juhul, kui abi ei oleks heaks kiidetud. Kuna aga hagejate põhjendatud huvi oli eespool punktides 56–60 määratletud tingimustel tõendatud, tuleb komisjoni esitatud tingimuste õiguspärasust – ja eriti seda, kas need vastasid proportsionaalsuse põhimõttele – uurida liidu kohtul esiteks vastuvõetavaks ja kehtivaks tunnistatud hagejate väidete ja teiseks avalikul huvil põhinevate väidete alusel.
- 111 Sisulises osas näib, et erinevalt sellest, mida väidavad hagejad, on komisjon antud juhul seda põhimõtet mõnevõrra järginud. Komisjon arvutas välja selle, millises ulatuses vähemusaktsionärid ei osalenud piisavalt kulude jagamises, ning määras kindlaks, milline oli aktsionäride kulude suurus, mis tulenes aktsiates tehtud ühekordsest maksest.
- 112 Sellega seoses tuleb tõdeda – mida on asjakohaselt märgitud ka kostja vastuses –, et vähemusaktsionäride kulude jagamises ebapiisava osalemise mahu hindamine tuleneb selgelt vaidlustatud otsuse põhjenduste 40 ja 253 koos lugemisel, nimelt, et tegemist on antud juhul aluseks võetud 19 eurose aktsiahinna ja komisjoni poolt korrigeeritud aktsiahinna (9,1 eurot, st 13,6 eurot, millest on maha arvatud riskikaitsest saadu, miinus 4,5 eurot vastavalt vaidlustatud otsuse põhjenduses 40 toodud kaalutlustele, mis käsitlevad uute aktsiate väljalaskehinna alandamist ajavahemikus 2009–2012 välja maksmata 10% dividendi väärtuse võrra) vahega. Mis puudutab ühekordse makse väärtust aktsiates, siis selle kohta annab vaidlustatud otsuse põhjendus 196 hagejatele vajalikke täpsustusi.
- 113 Seega ei ole kahtlust, et komisjon on nõuetekohaselt järginud proportsionaalsuse põhimõtet.

Hagiavalduse esimese osa „spetsiifilised” väited

- 114 Järgmisena tuleb analüüsida väiteid, mida võiks pidada „spetsiifilisteks”, kuid jällegi vaid osas, milles need puudutavad ühekordset makset.
- 115 Kuues väide, mille kohaselt on komisjon rikkunud määruse nr 659/1999 artikli 7 lõiget 4 ja komisjoni teatist, mis käsitleb langenud väärtusega varasid ühenduse pangandussektoris (ELT 2009, C 72, lk 1), kuna täiendas vaidlustatud otsust tingimustega ja kohustustega, mis ei ole seotud HSH Nordbanki ümberkorraldamisega, vaid kujutavad endast kaudse abi varjatud tingimuslikku heakskiitmist, puudutab tegelikult konkreetselt ühekordset makset. Siinkohal välja tuua teatud hulk kaalutlusi.
- 116 Ühekordset makset käsitlevad vaidlustatud otsuse põhjendused 245–259 rubriigis „Vähemusaktsionäride osalemine kulude jagamises”. Komisjon toob nendes põhjendustes välja asjaolud, mis sisaldasid ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses (vaidlustatud otsuse põhjendus 245) enne Saksamaa Liitvabariigi ja teiste asjaomaste poolte, sealhulgas vähemusaktsionäride (st Schleswig-Holsteini hoiupankade liit ja äriühingud, keda nõustas JC Flowers & Co, sealhulgas hagejad) väidete ümber lükkamist.
- 117 Komisjoni sõnul ei olnud vähemusaktsionäride nende aktsiate hinna vähendamine, mis ei osalenud rekapiitalseerimises, piisav, ehk teisisõnu, nende ühiku hind oli liiga kõrge, kuna kulude jagamine HSH Nordbanki päästmise raames ei olnud olukorrale vastav, mis võimaldaks käsitada abimeetmeid siseturuga kokkusobivatena. Ta leidis lisaks, et kaudset eelist, mida vähemusaktsionärid oleksid võinud saada juhul, kui vaidlustatud otsus ei sisaldaks tingimusi, võis ennast käsitada riigiabina, kuna juhul, kui aktsia hind oleks määratud õigesti, oleks avalik-õiguslikud aktsionärid (nagu Hamburgi ja Schleswig-Holsteini liidumaad) saanud täiendava osaluse HSH Nordbanki kapitalis, millest nad olid loobunud (vaidlustatud otsuse põhjendused 247 ja 248).
- 118 Komisjon lükkab tagasi ka Saksamaa Liitvabariigi ja vähemusaktsionäride argumendid, mis käsitlevad aktsiate hinna ja hulga esialgse hindamise asjakohasust. Nende sõnul on hindamisaruandel põhinevad kõnealused parameetrid asjakohased, samal ajal kui komisjon leiab, et nimetatud aruandes teatava hulga aspektide väljajätmine tõi rekapiitalseerimise ajal kaasa aktsia ühikuhinna ülehindamise (vaidlustatud otsuse põhjendused 249 ja 250). Konkreetsemalt väljendab komisjon rahulolematust kahe eelduse osas, millest lähtudes määratleti hindamisaruandes aktsia ühiku hind (vaidlustatud otsuse põhjendused 251 ja 252), nimelt turgude normaliseerumine 2011. aastal ja reitinguagentuuri poolt reitingu tõstmine tasemele A (2009. aastal langetati HSH Nordbanki reiting tasemele BBB+ negatiivse väljavaatega), mida ta peab põhjendamatuks optimistlikuks.
- 119 Tema sõnul tuleneb eelnevast vajadus ühekordse makse abil seda korrigeerida, et saavutada vähemusaktsionäride osaluse vähendamise soovitud määr HSH Nordbanki kapitalis (vaidlustatud otsuse põhjendus 259).
- 120 Hagejad väidavad kuuenda väite raames, et ühekordne makse, kuivõrd see lasub vähemusaktsionäridel, kelle hulka nad kuuluvad, ei saa kujutada endast HSH Nordbanki omapanust sellise abielemendi tagasimaksmisel, mida vaidlustatud otsuse põhjenduses 209 käsitatakse antud hetkel siseturuga kokkusobimatuna. Nad leiavad, et võetud meetmed ei sisalda maksevoogu vastutasuks abi andjale.
- 121 Komisjon meenutab tabavalt, et HSH Finanzfondsil „on kahekordne roll esiteks [...] HSH Nordbanki [...] aktsionärina ja teiseks abi andjana”. Antud juhul kandis HSH Nordbank HSH Finanzfondside ühekordse maksena üle 500 miljonit eurot, mille nad mõlemad arvasid maha esimese kapitalist. See summa maksti aktsiates ja selle võrra suurendati ka kapitali. Sellegipoolest kasvasid HSH Finanzfondsi varad selle tehingu tulemusel 500 miljoni euro võrra ning – kuivõrd HSH Nordbanki varadest sama summa lahutati (enne kui see uuesti lisati tema omakapitali) – kõikide aktsionäride osalus ettevõtte kapitalis vähenes.

- 122 Kuigi komisjon leidis, et vähemusaktsionäride, sealhulgas hagejate, investeeritud kapitali osas tekkis osaliselt kahjum, et võimaldada HSH Finanzfondsi vähemusaktsionäride ja enamusaktsionäride vahel kulude uut jagamist, ei ole hagejatel alust väita, et selline jagamine oli põhjendamatu, nagu on märgitud eespool punktis 113. Lisaks mõjutab ühekordne makse, erinevalt hagejate väidetust, kõiki aktsionäre ja mitte ainult konkreetset aktsionäride kategooriat, isegi kui asjaolu, et enamusaktsionär, kes sellisena panustab ise samuti 500 miljoni euro jagamisse nende aktsiate väärtuses, mis tal juba on, saab samuti uusi väljalastud aktsiaid, võib jätta mulje ebavõrdsest kohtlemisest. Siiski on selle puhul tegu vaid ühekordse makse moonutatud kujundiga, kuna HSH Finanzfonds sai uusi aktsiaid üksnes abi andjana, keda karistati ettevõtte väärtuse ülehindamisega, mitte aga aktsionärina. Nagu komisjon õigesti märgib, oleks uue tasakaalu saavutamiseks olnud võimalik kasutada uut avalik-õiguslikku asutust, kes ei oleks aktsionär, vaid üksnes rahaliste vahendite vastuvõtja, ning kes abistaks kõikide aktsionäride vahel kulude jagamisel abi andjat, keda see asutus esindab.
- 123 Seega tuleb asuda seisukohale, et ühekordne makse, kuigi selle majanduslik tagajärg hõlmab vähemusaktsionäride osaluse vähenemist HSH Nordbanki kapitalis, on siiski õiguslikult põhjendatud, kuna sunnib neid pingutama proportsionaalselt sellega, nagu avalik-õiguslikud aktsionärid rekaptaliseerimise ajal kokku on leppinud, mistõttu ei saa vähemusaktsionärid kaudset abi ning kõnealused meetmed võib tunnistada siseturuga kokkusobivaks.
- 124 Seega tuleb hagiavalduse esimese osa kuues väide tagasi lükata.
- 125 Hagiavalduse esimese osa kaheksandas väites viitavad hagejad kolmele komisjoni otsusele.
- 126 Siinkohal tasub meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei saa komisjoni varasemad otsused mõjutada hilisema otsuse kehtivust, mida saab hinnata vaid asutamislepingu objektiivsete normide alusel (kohtuotsus, 20.5.2010, Todaro Nunziatina & C., C-138/09, EKL, EU:C:2010:291, punkt 21, ja kohtuotsus Eurallumina vs. komisjon, punkt 94 eespool, EU:T:2014:894, punkt 80).
- 127 Lisaks tuleb juhtida tähelepanu järgmistele asjaoludele.
- 128 Võrdluse kohta komisjoni 7. mai 2009. aasta otsusega leiavad hagejad, et Generali kontsern, kes ei osalenud kapitali suurendamises, ei olnud ka kohustatud osalema kulude jagamises, „välja arvatud võimalike dividendide maksmise peatamises kaheks aastaks”. Sellest võib järeldada, et esimene võrdlus puudutab tegelikult vaid ühekordse makse põhjendatust. Kuna aga selle põhjendus on tõendatud kuuenda väite analüüsimise raames, on selline võrdlus asjakohatu.
- 129 Teine võrdlus viiakse läbi vastavalt samale kaudsele eeldusele, kuivõrd hagejad väidavad, et selles kohtuasjas, milles osa aktsionäre ei osalenud kapitali suurendamises, „ei võimalda[nud] komisjoni pressiteade anda teada, kas [nimetatud] aktsionärid osale[sid] kulude jagamises pelgalt dividendide maksmise keelamise kaudu või endile täiendavate kulude määramise kaudu”.
- 130 Kolmanda võrdluse raames meenutavad hagejad, et juhtumi puhul, milles komisjon tegi 9. detsembril 2011 otsuse, mis käsitleb riigiabi SA.31883 (ex N 516/10), oli komisjon arvamusel, et „Baieri hoiupankadel tuli kanda täiendavaid kulusid, võttes arvesse, et nende passiivsete osaluste korral enam iga-aastaseid tasusid ei maksta ning et neil tuleb dividendidest viimaste maksmise keelamise korral loobuda”, ning leiavad, et need kulud „ei ole võrreldavad kuluga, mida tuleb HSH Nordbanki vähemusaktsionäridel kanda ühekordne makse ja dividendide maksmise piiramise tõttu”.
- 131 Veel kord, vaidlustatud ei ole mitte dividendide maksmise ja hiljem nende piiramise õigusvastasust kui sellist, kuna selline vaidlustamine on antud asjas igal juhul vastuvõetamatu, nagu on märgitud ka eespool punktis 65, vaid õigusvastasust, mis tuleneb nende liitmisest ühekordse maksega kaasneva kuluga. Järelikult ei saa teist ja kolmandat võrdlust pidada põhjendatuks samadel põhjustel nagu

esimese võrdluse puhul. Igal juhul ei ole hagejad näidanud, et liitmisel on tehtud mõni ilmne hindamisviga või et see rikub proportsionaalsuse põhimõtet, kuna antud asjas, nagu nähtub eespool punktis 113 toodud järeldusest, on seda põhimõtet järgitud.

- 132 Seetõttu tuleb hagiavalduse esimese osa kaheksas väide tagasi lükata.
- 133 Kokkuvõttes ei ole hagejad tõendanud, et ühekordne makse, mille ainus eesmärk oli – nagu komisjon põhjendatult rõhutab – muuta riigiabi siseturuga kokkusobivaks, kujutab endast ebaproportsionaalset või võrdse kohtlemise põhimõttega vastuolus olevat tingimust.
- 134 Järelikut tuleb hagi osaliselt vastuvõetamatuse tõttu ja osaliselt põhjendamatusse tõttu jätta rahuldamata.

Kohtukulud

- 135 Kuna komisjon on nõudnud kohtukulude väljamõistmist hagejatelt ja viimased on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kaheksas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud välja HSH Investment Holdings Coinvest-C Sàrl-ilt ja HSH Investment Holdings FSO Sàrl-ilt.**

Gratsias

Kancheva

Wetter

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. novembril 2015 Luxembourgis.

Allkirjad